

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MÉRLEKNIK BETHENKÉNT EGYESZ:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közelevélár (városház,
földszint 7. sz. ide küldendő
a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendő az
előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Közyűlés.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 8-ikán és 9-ikén tartotta meg rendes közgyűlését. A közgyűlésen *Weszeprém Zoltán* főispán elnökölt. A bizottsága tagok a gyűlés elején csekély számban voltak jelen, később azonban eléggé megtelt a nagyterem, ami részben annak tulajdonítható, hogy a tárgysorozatban fontos ügyek voltak felvéve, részben annak, hogy választások is voltak napirendben.

Weszeprém Zoltán főispán három óraker megnyitván a közgyűlést és üdvözlőlvén a bizottsági tagokat, győnyörű szavakban emlékezett meg *Thaly Kálmán* dr.-ról, városunk elhunyt képviselőjéről. Gyűnesak bejelenti, hogy két indítvány és egy interpelláció adatott be a törvényes határidőn belül és pedig indítvány a tisztviselők és alkalmazottak és évre kiadott drágasági pótlékának tovább folyósítása tárgyában, továbbá a jutalékok megszüntetése tárgyában.

Az interpellációt *Révi Nándor* dr. biz. tag intézte a polgármesterhez a csatornázás és vízvezetékű kutak ügyében kérdezve, hogy mért járt a polgármester a belügyminiszteriumban informatív módon. A polgármester röviden és erélyesen kijelentette, hogy a csatornázás ügyében a miniszteriumban, járt, mert ehhez joga van és kötelessége, azt azonban, hogy ott mit végzett ez alkalommal, nem mondja el, hanem 30 nap múlva felelni fog az interpellációra.

A közgyűlés a választ tudomásul vette.

Ezután megkezdődött a tárgysorozat tárgyalása a következőkben:

Thaly Kálmán dr. emlékezete.

Oláh Károly tanácsnok felolvasta a Thaly Kálmán dr. emlékezetét megörökítő javaslatát, mely így hangzik.

A törvényhatósági bizottság a gyászestet óta tartott ezen közgyűlésében mely megilletődéssel és őszinte fájdalommal értesül dr. Thaly Kálmán urnak, hazánk nagy történetírójának s különösen a Rákóczi-korszak páralan megörökítőjének és a fejedelmi havak hazahozójának gyűszos és váratlan elhunytáról, annál is inkább, mert a tudományos világ nagy halottját városunkhoz éveken át szorosab kötelekek fűzték, mint városunk díszpolgárát s egyik kerületének 27 éven át országos képviselőjét, kinek nagy érdemeit elismerte nemcsak a magyar haza, az uralkodó, hanem a külföldi tudományos világ is.

Mindezeknél fogva amidőn a tanács jelentései a törvényhatósági bizottság jóváhagyólag tudomásul veszi, az elhunyt nagy férfinak ugy a város, mint a haza és a magyar tudományosság iránt szerzett kiváló érdemeit megjyzőkönnyben örökíti meg s elhatározza, hogy a gyászoló családnhoz, dr. Thaly László utján részvétirátol intéz s a nagyértékű hagyományokból, az örökösök által ajándékozandó, eselleg társadalmilag összegyűjtendő és a nagy hazafira vonatkozó tárgyakból a városi muzeumban külön Thaly-szobát rendez be, összes műveit megszerzi, a megboldogult életnagyságu arcképét megfesteti és az városi muzeum Thaly-szobájában helyzeti el.

Mindezek végrehajtásával a közgyűlés a városi tanácsot megbizta.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta.

1. *Polgármesteri évi jelentés az 1908. évről.* (Előadó: Szabó Elek polgármesteri titkár, aljegyző.)

A közgyűlés a bemutatott évi jelentést tudomásul veszi és annak kinyomatását elrendeli. A jelentéshez Komlóssy Arthur szolt, megkérdezőlvén a polgármestert, hogy nem tett-e valamely intézkedést arra nézve, hogy az innen elhelyezett házirend vissza helyeztessék. A polgármester megnyugtató választ a közgyűlés tudomásul vette.

2. *Polgármesteri jelentés a folyó év június, július és augusztus hónapokról.* (Előadó Szabó Elek polgármesteri titkár, aljegyző.)

A közgyűlés a bemutatott jelentést tudomásul veszi.

3. *Kereskedelmi miniszter Debreczen—nyirbörtori törvényhatósági utnak állami keszkebe vételle tárgyában.* (Előadó: Csóka Sámuel tanácsnok.)

A közgyűlés a miniszter leiratát tudomásul vette.

4. *Belügyminiszteri leirat a világitási vállalat alkalmazottai nyugdíj-szabályzata némely rendelkezéseinek módosítása tárgyában.* (Előadó: dr. Tóth Emil aljegyző.)

A bizottsági közgyűlés a miniszter által kívánt módosítások letárgyalása után a leiratot tudomásul vette.

5. *Belügyminiszteri leirat az építési szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.* (Előadó: dr. Tóth Emil aljegyző.)

A közgyűlés a jóváhagyást tudomásul vette és *Jánosfi Zoltán* felszólalása után kimondta, hogy a tanács egy oly bizottság kiküldésére tegyen javaslatot, mely részletes programot állítson össze.

6. *Belügyminiszteri leirat a gyámpénztár 1908. évi mérlegének jóváhagyása tárgyában hozati közgyűlési határozatra.* (Előadó: Kovács Kálmán aljegyző.)

A közgyűlés a miniszter leiratát tudomásul vette.

7. *Tandcsi előterjesztés a hortobágyi csárda kibővítése tárgyában.* (Előadó: dr. Hegedűs István aljegyző.)

A közgyűlés a hortobágyi csárda kibővítéséhez hozzájárul.

8. *Tandcsi előterjesztés a ménesmesterei lakás és lovszlakások építési költségei fedezésére tárgyában.* (E.ő. adó: dr. Hegedűs István aljegyző.)

A közgyűlés a tanács ide vonalkozó javaslatát elfogadta.
**9. Az országos Magy. Kereskedelmi Egyesület hajdu-
 vdrmegei kerületének kérvénye alapító tagjai sorába be-
 lépés iránt.** (Előadó: dr. Vargha Elemér tanácsnok.)

A közgyűlés ifj. Schvarcz Vilmos és Jánosi Zoltán bizottsági tagok hozzászólása után nevezett egyesületbe ezer korona alatti tagsági díjjal belépni határozta.

**10. A debreczeni református egyház presbiteriumá-
 nak kérelme az Árpád-tér emelendő új templom és pa-
 lak cöljaira hely és egy millió darab téglá segély adomá-
 nyozása tárgyában.** (Előadó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés az egy millió téglát megadta, a telekre néve azonban azt határozta, hogy a ref. egyház jelöljön ki valamilyen telket és ezen ajánlatát a tanács útján terjessze a legközelebbi közgyűlés elé.

**11. A római katolikus egyház kőszegi bizottságá-
 nak kérelme a „Therezianum” újra építéséhez 350.000 drb
 téglá és 60.000 darab cserép adományozása iránt.** (Elő-
 adó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés a kért 350.000 darab téglát és 60.000 darab cserépet a Therezianum részére egyhangulag megszavazta.

**12. A debreczeni izraelita hitközség kérelme polgári
 lednyiskoljára fenntartásához állandó évi segély adomá-
 nyozása iránt.** (Előadó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés, tekintettel arra, hogy a polgári iskola hiányt pótol, az iskola fenntartásához 4000 kor. segélyt megszavaz.

**13. Az ifju vakok szegedi intézetének kérelme segély
 iránt.** (Előadó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés, tekintettel arra, hogy a vakok országos intézetét már támogatja, a kérést nem teljesíti.

**14. A vakokat gyámolító országos egyesület kérelme
 évi állandó segély megszavazása és az ott készült fonott
 kosár stb. gyárterményok vásárlása tárgyában.** (Előadó: Oláh
 Károly tanácsnok.)

A közgyűlés a kérelmet nem teljesíti.

**15. A debreczeni pincérszakiskola felügyelő bizottsá-
 gának kérelme 600 kor. segély adása iránt.** (Előadó: Oláh
 Károly tanácsnok.)

A közgyűlés a pincérszakiskolának 1910. évre 600 kor. segélyt megszavaz.

**16. Solymosi Elek szénésziskolai igazgató kérelme 3000
 korona szubvenció és öt öt tüzfű adományozása iránt.** (Elő-
 adó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés Jánosi Zoltán és több bizottsági tag felszólalása után elhatározta, hogy a szénésziskolára, tekintettel annak eredményes működésére, 1000 koronát és öt öt tüzfűt megszavaz 54 szóval 34 ellenében.

**17. A debreczeni Keresked. Társulat kérelme polgári
 fiúiskola fenntartása cöljaira rendkívüli segély adása tár-
 gyában.** (Előadó: Oláh Károly tanácsnok.)

A közgyűlés a Keresked. Társulat polgári fiúiskolájának, tekintettel a Társulat által hozott nagy áldozatkészségre, az eddigi segélyt 4000 koronára emelte fel és a rendes segélyen kívül 1909–10. tanévre 2800 kor. rendkívüli segélyt szavaz meg.

**18. Kir. tanfelügyelő átirata a kisegítő iskola állandó
 elhelyezése tárgyában.** (Előadó: Oláh Károly tanácsnok.)

A kisegítő iskola elhelyezésével a közgyűlés a városi tanácsot megbizta annyival is inkább, mivel a közoktatási kormány 9 tanerő fizetését magára vállalta.

A közgyűlés ezután az indítványokat tárgyalta.

Tekintetes Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés!

Törvényhatósági bizottságunk 1908. év augusztus hóban tartott közgyűlésében a tisztviselő fizetéseket rendezte és ezt a fizetésrendezést az akkor megalkotott szervezeti szabályzatba beillesztve, kormányhatósági jóváhagyást véget a belügyminiszter urhoz felterjesztette.

Mint hogy az 1909. évre ez a szabályzat kormányhatósági jóváhagyást nem nyert és mert törvényhatósági bizottságunk a fizetésrendezés, életbelépését égetően szükségesnek találta, ez év március 26—27. napján tartott közgyűlésében elhatározta, hogy azt a különbözetet, amit a még ma érvényben álló és kormányhatósági megerősítés alatt levő új szervezeti szabályzatban megállapított javadalmak közt jelentkezett, drágasági

pótlék gyanánt folyó évi január hó 1-től kezdődőleg ez év végéig a városi tisztviselők és alkalmazottak részére folyósítva teszi.

Egyben azt is elhatározta a közgyűlésünk, hogy a m. kir. belügyminiszter urhoz a felterjesztett szervezeti szabályzat mielőbb történő jóváhagyása iránt felír.

Közgyűlésünk azt a határozatát, hogy az új szabályzatban megállapított fizetéseket az 1909. évre a városi tisztviselőknél és alkalmazottaknál drágasági pótlék gyanánt megadja, a belügyminiszter jóváhagyta erre az esztendőre.

Mint hogy azonban az új szervezeti szabályzat kormányhatósági jóváhagyást nem nyert, emelől-gva indítványozzuk:

Mondja ki a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, hogy azt a különbözetet, ami a még érvényben álló és kormányhatósági megerősítés alatt levő új szervezeti szabályzatban megállapított javadalmazások közt jelentkezett, drágasági pótlék gyanánt a jövő 1910-ik év ezután is mindaddig, míg a jóváhagyás megtörténik, — a városi tisztviselők és alkalmazottak részére folyósítva teszi s utasítja a városi tanácsot, hogy ennek kiifizetése iránt az intézkedéseket tegye meg. (Alfáirsók.)

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta.

A második indítványt Revi Nándor dr. bizottsági tag adta be, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy a város vállaltainál tanácsosi és bizottsági tagoknak fizetni szokott jutalékok adását egyszer s mindenkorra megszünteti és a városi tanácsot utasítja, hogy e határozat végrehajtása iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A közgyűlés többek hozzászólása után az indítványt kiadta a tanácsnak azzal, hogy azt a bizottságunk tárgyalassa le és idevonatkozó jelentését hat hónap alatt terjessze a közgyűlés elé.

**19. Árvaszéki elnök jelentése az árvaházyek állásáról
 az 1909. év I. felében.** (Előadó: Dr. Vargha Elemér.)

A közgyűlés az árvaszéki elnök jelentését tudomásul vette.

**20. Debreczen sa. kir. város házipénztárnak és az általa
 kezelt alakoknak, valamint a nyomda és ellátási
 vállalatnak 1910. évi költségelőirányzata.** (Előadó: dr. Vargha
 Elemér.)

A világitási vállalat költségvetésével kapcsolatban a tanács bejelentette, hogy a gáz árát a világitásnál és az ipari cél szolgálatánál két félreletl leszállítja, tovább kéri a közgyűlést, hogy a világitási vállalat igazgatójának 1600, Aberle Rajmund mérnöknek pedig 800 kor. pótlékokt szavazzon meg. A közgyűlés a javaslatokat elfogadta.

Hasonlóképpen elfogadta a közgyűlés a nyomdávalallat költségelőirányzatát is.

Az 1910. évi költségelőirányzatot a közgyűlés általános-
 ságban elfogadván, áttért a részletekre. A részletes tárgyalás-
 során Freund Jenő dr. bizottsági tag javasolja, hogy a köz-
 gyűlés utasítsa a tanácsot a piaci rendtartás megalkotására és a városi jövedelmek bérbeadására. A közgyűlés megbizta a tanácsot, hogy idevonatkozó javaslatát terjessze a közgyűlés elé.

Révi Nándor dr. biz. tag kérdi, hogy hogyan áll a városi színház bérbeadására vonatkozó terv. Oláh Károly tanácsnok azonnal megadja a választ, jelentvén, hogy a szerződés 1911-ben lejár és ezt megelőzőleg a tanács meg fogja tenni idevonatkozó javaslatát.

**21. Egy rendőrfogalmazói, egy adópénztári tiszti és
 egy adókievői, valamint az esetleg megüresedő állások-
 nak választás útján való betöltése.** (Előadta: dr. Tóth Emil
 aljegyző.)

A kijelölő bizottság tagjai lettek: Márk Endre, Somogyi Pál, Domahidy Elemér, Zádor Lajos, Tüdös János dr. és Kern-
 hoffer József. A bizottság a rendőrfogalmazói állásra első helyen jelölte: **Budaházy Jenőt**, második helyen H. Kiss Józsefet, harmadikra **Harsányi Imre** drt. A beadott 106 szavazatból **H. Kiss József** kapott 68, **Budaházy Jenő** 38 szavazatot és így H. Kiss József lett megválasztva. Az adókievői állásra egy-
 hangulag **Oláh Gyulát** választották meg, míg az adópénztári tiszti állást nagy szótöbbséggel **Szerető István** nyerte el.

Ezután elnököl főispán a közgyűlés folytatását a mai napra halasztotta.

A városi muzeum gyarapodása.

Könyvek, régiségek, néprajzi tárgyak.

A városi muzeum a nyári hónapokban aján-dékok, vásárlás, ásatás és letétek által ismét ör- vendetesen gyarapodott. Ajándék tárgyakat kap- tak a következőktől és pedig:

A könyv- és kéziratok részére: Bánffy Dezső báró losonci Bánffy-család története. I. kö- tet. Bardócz András és Bod Péter szentbibliai történeti. Bardócz Béla 17. és 18. századbeli egyházi beszédek egykorú kéziratokban. Bihar- megyei és nagyváradi régész-egylet 1903—1909. évi értesítője. Borsod—miskolci muzeum 1907—1908. évkönyve. Csokonai-kör Emlékkönyv három ünnepélyről. Debreczen református egyház Em- lékezés Kálvinra. Debreczen városának könyv- nyomdája a könyvnyomda második évnegyedi összes termékei. Darvay Sándor 141 darabból álló hírlap és folyóirat gyűjtemény. Farkas Albert a hortobágyi csárda 1886—1895. évi vendégekönyve. Özv. Galgóczy Józsefné Névnapi köszöntő Gönczy Páltól. eredeti kézirat és levelek 1848—49-iki erdélyi hadjárat táborozó helyeiről. Dr. Holländer Dezső Dobsa Lajos ifjúkori verse (kézirat). Külön- féle kisebb nyomtatványok. Kassai polgári ok- levele 1852. Kerékgyártó József Polgári-kör törté- nete. Kovács Eszter A honvéd bucsuja 1849. Kőrajz. Lőfkövcis Arthur Különféle könyvek és füzetek. Magyar nemzeti muzeum 1908. évi jelen- tése. Muzeumok és könyvtárak főfelügyelősége Évi jelentés. Utasítás muzeumok és könyvtárak létesítéséhez. Tájékoztató ugyanazok építésére és berendezésére. Simon Miklós különféle régi kéz- iratok Szabó Elek iskolai magyar új Atlas. 1854. a debreczeni rézművész diákoktól. Tóth István szobrász Budapest a debreczeni Kossuth-szobor pályatervének fényképe.

II. Régiségár részére ajándékozottak: Özv. Far- kas Pálné (Hajdudorog) régi lakat. Ferenczy Elek Angyalházán talált XV. századbeli vashuzogány. Hajdubagosi református egyház Debreczenben készült urasztali nagy boros kancsó. Heller Dezső (Nyíregyháza) régi ezüst fülbevalók és gyűrű. Hidvéger József 1809-ből való mázsító. Kovács János festő középkori pecsételő gyűrű, Katona János főjegyző (Derecske) honfoglalás kori ezüst gyűrűk. Kiss Mihály Bánkon talált régi békó- lakat. Lővkövcis Arthur régi mérőrud halcsontból. Ifj. Medgyesy Ferenc szobrász debreczeni régi könyvkötő cégér. Simon Miklós cserén lelt Ár- pádkori sarkantyú. Vadon Sándor Zsákán lelt kő- véső. Zolnai Gábor (Hajduböszörmény) régi vas- lakat. Különféle érmeket, régi pénzeket ajándékoz- tak Aszalós Sándor csendőr, Bleyer Mór Téglyás. László József utkaparó, Nagy Sándor (Simonffy- utcai), Tóth József, Tafler Ignác, Vetéssy Béla.

III. Néprajzi tár részére: Nagy Sándor (Si- monffy-utcai) 1765-beli mázos kancsó. Papp And- rás és neve Heleinein Juliánna régi nagy korsó. Papp Mihály asztalos a múlt század elejéről deb- reczeni különleges agyagédényeket. Özv. Szerem- ley Miklós XVIII. századbeli ezüsttel kivert menyasszonyi-patyolat kendőt s a múlt század

elejéről való gyejjándék átadásához készült arany- csipkés selyem erszény.

IV. Természettajzi tár részére: Uj János és neje igen nagy tengeri kagylót.

Letétül kaptuk a hajdunádudvari ref. egyház- tól ezeket az urasztali tárgyakat: egy XV. század- beli gothikus sárgáregy kelyhel, egy aranyozott ezüst poharat, a XVIII. századból egy verejtékes ezüst poharat 1664-ből és egy tizenhét vagy tizen- nyolcadik században készült ezüsttel és selyemmel készült patyolat terítőt. A vallás- és közoktatás- ügyi miniszteriumtól gróf Vay Péter „Kelet művé- szete.”, Malonyai Dezső „Magyar nép művészete.” A székelyföld és Toroczko művészete, br. Miska Kálmán a „A velemszent-vidi őstelep I. kötet” című illusztrált műveket. A hajdubagosi Darabos- hegyen hélt napig folytatott ásatásból 39 darab bronz-eszköz, 55 darab többé-kevésbé ép urnát, 26 darab bronzkori és 11 darab népvándorláskori vegyes töredéket kaptunk. Pénzen számos ipar- művészeti és néprajzi tárgyakat szereztünk. Például egy harminchét darabból álló porcellán és kőedény gyűjteményt, benne számos ugynevezett alt-wiener s egy 1721-ben készült önfedeles szép kancsó. Ezek egy régi debreczeni előkelő háztar- tásból kerültek elő.

Az ajándékozókknak ez uton is köszönetét fe- jezi ki a muzeum öre.

Irodalom.

Felhívás Mikszáth Kálmán tisztelőihez.

Mikszáth Kálmán szíden tölti be írói munkásságának negyedik esztendőjét.

Irodalmunknak ez az örömmünnepe közelünknek hánya- tott napjaiban virradt reánk, mikor sokszoros buzgósággal kell épölnünk a hitet nemzetünk szellemi erejében. Ennek a szel-lemi erőnek egyik legkiválóbb példája és legfényesebb kép- viselője Mikszáth. Költészetének szerete, megbecsülése, is- merése tnyen bizonyítást róla, hogy a magunknak is érez- zük azt az erőt, amely e gazdag pályá sugallója, hogy mi is részesei vagyunk.

A mi nemzetünk lelkében, képzelőletében és érzésében meleg és derűs, igazsávu és szeretetreméltó, hűség és biztató: ott ragyog költészetében. Tréfálva ídél, évődve vigasztal, bo- rongva gyönyörködött, mesélve jövendő. E költészetnél mi sem tárja föl gazdagabban és élevebben korunk magyar lelkét; mi sem erősíti jobban ideháza önmagukban való méltó bizal- munkat; mi sem terjeszti messzebb idegenbe jogunkat a meg- becslítésre.

Köszönjük meg neki; köszönye meg egész nemzetünk. Amint teljes életében azon dolgozott, hogy ez a föld a mi nemzetünk maradjon: fejezzük ki iránta hálánkat azzal, hogy ennek a földnek azt a kicsiny darabját, melyet az ő eleinek, apának verejtéke öntözött, ajándékozzuk vissza neki.

Még pedig aztán, hogy az ajándékozó is megajándéko- zottnak érezze magát. Legjava munkáinak harminc kötetét (20 kötetben) a költő saját szerkesztésében, rendezük saját alá: egész regényköltészetünknek egyik legkiválóbb és leg- becsebb gyűjteményét. Árást sokkal kisebbre szabtuk a régi kiadásokénál, mindössze 80 koronára (20 diazes kötetben 120 korona). Az előfizetek feléből fedezük a kiállítás költségeit, másik fele pedig a nagy irónak szánt nemzeti ajándékra jut. Kétezeröttszáz előfizető biztosíthatja a nemzethez és a költőhöz egyaránt méltó terv megvalósítását.

A magyar műveltséghez és a magyar közérzéshez, a ma- gyar észhez és a magyar szívhez fordulunk. Akiben erreféle élt, lángja éj: egysesek, intézetek, tisztítók, hatóságok támogat- sanak bennünk. Ékeztítsünk fel minden magyar könyvtárt,

minden magyar könyvtárnak ezzel a díszével: Mikszáth Kálmán munkáinak jubileális kiadásával.

Nemesak a legméltóbb koszorú fonjuk így, hanem a nemzetnek legbiztosabban termő magot hintünk.

Budapest, 1909 szeptember havában.

A Mikszáth jubileum-bizottsága.

Hirek.

— Képviselőválasztás. A központi választmány a Thaly Kálmán dr. elhunytja folytán megüresedett kerületben az országgyűlési képviselőválasztást október 20-ikára tűzte ki. Választási elnökök lesznek: K. Kiss József és Sinka Sándor, helyettes elnökök: Török Péter és Szabó Lajos, jegyzők: Nagy Sándor és Szabó István, helyettes jegyzők: Hódy Béla és dr. Polgár Dániel. A csapóutcai kerület a zenédében, a péterfiai kerület az egyház tanácstermében fog szavazni. A két kerületben a választók száma 1775. A függetlenségi és 48-as párt hivatalos jelöltje Tüdös János dr. ügyvéd, jogtanácsos, a párt elnöke.

— Az őszi nagyvásár eredménye. Felhajtatók 50,622 huz, eladatott 29,018 drb; sertés 3600, elkelt 2991 drb; ló 1235 drb adrott el, míg a felhajtott 4270 drb szarvasmarhából 3011 drb kelt el.

— A közigazgatási bizottság ülése. Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága f. hónap 5-ikén tartotta meg rendes ülését. *Weszprémy* Zoltán főispán elnöklésével. A szakelőadók jelentését a bizottság tudomásul vette.

— Lódíjazás. *Kabán* f. hónap 17-ikén lódíjazás lesz, mely iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

— A huszvizsgáló tanfolyam első vizsgálja. Leidl Emil kir. főállatorvos és Losonczy Álmós dr. megyei tisztí főorvos jelenlétében ma tartották meg a debreczeni közvágóhídon az első huszvizsgáló tanfolyam vizsgáját. A tanfolyamon tizenkét lakus, jobbára földműves és mesteremberekből álló hallgató jelentkezett, akik hivatalos elállatorvos és orvossal nem bírő községekben a huszvizsgálói teendőket ellátni. A tanfolyamon az előadói tisztet Csáky János vágóhídi igazgató látta el. A növendékek az egy hónapi tanfolyam alatt valóban bámulatos szaktudásra tettek szert; öröm volt őket hallgatni, hogy az aránylag nehéz kérdésekre is milyen könnyen adták meg a precíz feleletet és a vizsga gyakorlati részénél annyi jártasságot áruktak el, hogy nyugodtan reájuk bízható a községek huszvizsgálata. Az érdem itt elsősorban az előadó Csáky János igazgatóé, aki gyengédkedő állapota dacára is fáradságot nem ósmerve, ily fényes eredményt tudott hallgatóival rövid idő alatt elérni. Vizsga után a bizonyítványok kiosztattak a vizsgázók között. Bizonyítványt kaptak: Gsóka Imre, Egri János, Földesi Sándor, Gáspár József, Jókusz Sándor, Kiss Sándor, Kovács József, Kovács Lajos, Mikula György, Papp János, Besteyéni Lajos és Szabó Sándor.

— **A növények is látnak.** Az angol tudományos társaság legutóbbi kongresszusán Haberland tanár felfedezését is megvitatták, aki a növények zöld epidermisében apró lencsealakú és átlátszó folyadékkal teli sejteket fedezett fel, amelyek szerte a növények látószervei. Ezekkel a szervekkel tájékozódik a növény afelő, hogy éjjel van-e vagy nappal és hogy honnan süt a nap, hogy arra fordulhasson. E közlés kapcsán Cuisnot-Carnot francia tudós a „Temps”-ban elmondja saját tapasztalatait e téren. Kertjében közel egymáshoz két cseresznyefát ültetett, amelyek gyönyörűen fejlődtek és sűrű, ragyogó zöld lombjuk eléggé bizonyították, hogy egészséges talajba kerültek. A tudós akkor azon gondolkodott, hogy milyenek fejlődtek volna a cseresznyefák akkor, ha nem ülteti ilyen közel egymáshoz és hogy megbizonyosodjék feltétele helyességéről, az egyik fát kivágatta. Ez júniusban történt, amikor a földben

maradt gyökerek már nem hajtának ki újból. Tíz nappal később a hátramaradt esernyefa, mintha vesztett volna frissességéből. Ugy látszott, mintha beteg volna. Levelei, amelyek azelőtt ragyogó zöldben pompáztak, elvesztették ragyogásukat és halványodtak, majd összegöngyölyödtek, kisebbekké váltak és végül szürkés sárgás foltok borították el őket. A tudós töle telhető módon igyekezett a fát az életnek megmenteni, gondosan ápolta a fát, tisztigátta, öntözgette, de mind hiábavaló fáradság volt. Nem telt bele két hónap [és a levelek lehullottak és a fa elszáradt. Nem maradt más hátra, mint ezt a fát is kivágni, már csak azért is, mert a tudós meg akarta állapítani az elszáradás okát. Megvizsgálta a leveleket, ágakat, törzset, gyökereket, de semmit sem talált, amiből bebizonyosodhatna, hogy a növények miért száradtak. Mindebből ellenmondást nem tűrő logikával azt következtette, hogy az a szegény cseresznyefa bántában száradt el, mivel társát, amelyet kivágtak, többé nem láthatta. Cuisnot-Carnot 'azután megemlékezett egy angol tudós megfigyeléséről is, akinek nyaralója előtt több sor fiatal nyírfák állott és valahányszor a környék juhásza arra terelte nyáját, a nyírfák levelei reszketni kezdtek. A tudós ezt a megfigyelést teljes szélességben tette és mert a jelenségnek igen sokszor tanuja volt, csak azt az egyet következtethette, hogy a nyírfák megéjdenek a birkáktól és azért reszketnek leveleik azoknak a közeledtére. Cuisnot-Carnot meg akart győződni az angol tudós állításának valódiságáról és Franciaországban több helyett, ahol nyírfák és birka állott rendelkezésére, kísérleteket tett ebben az irányban. Am legnagyobb meglepetésére ő egyetlenyszer sem látta reszketni a nyírfaleveleket. Mindez azonban — nyomd — nem von le semmit az angol tudós megfigyeléseinek az értékéből, hanem legfeljebb azt jelenti, hogy a francia nyírfák bátrabbak, mint angol társaik.

14.093/1909. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város közönsége a Mester-utcai iskola telkén építendő két tanterem építési munkáinak biztosítására zárt ajánlati versenyt hirdet

Föld-, kőműves és elhelyező; ács, bádogos, asztalos, lakatos, üveges és mázoló; kályhás munkákra.

Ajánlat tehető minden munkára együttesen vagy munkanemenként külön-külön, de csakis a Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati és költségvetési űrlapokon, melyek a városi mérnöki hivatalban Simonffy-utca 2/b. munkanemenként 20 fillérért megszerzethetők.

Ugyancsak a mérnöki hivatalban a terv, általános és részletes feltételek naponta 8-1 óráig megtekinthetők.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a Mester-utcai iskolatelken építendő tantermek munkájára” felirattal ellátva Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalában 1909. évi október hó 27-ik napjának délelőtti 10 órájáig adhatók be s ugyanazon nap délelőtti 11 órakor nyilvánosan bontatnak fel.

Később érkezett vagy a feltételeknek és ezen hirdetménynek meg nem felelő távirati- és utóajánlatok figelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bántópenzt a város házipénztárába letenni s erről szóló elismervényt az ajánlathoz csatolni.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésgy maradnak kötelezettségben.

A város fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon válasszathasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1909. évi október hó 4-én tartott üléséből.

A városi Tanács.